

POSTANOWIENIE

Dnia 10 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z odwołania A.B.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Gdańsku
o prawo do renty,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 10 stycznia 2024 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z dnia 11 kwietnia 2022 r., sygn. akt III AUa 484/22,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od ubezpieczonej na rzecz organu rentowego
kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych z odsetkami
ustawowymi za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia
postanowienia zobowiązanemu do dnia zapłaty tytułem kosztów
zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

M.G.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku
wyrokiem z dnia 11 kwietnia 2022 r., wydanym na skutek apelacji wniesionej przez
Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Gdańsku od wyroku Sądu
Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku z dnia
14 grudnia 2021 r., zmienił ten wyrok i oddalił odwołanie ubezpieczonej A. B. od

decyzji organu rentowego z dnia 22 stycznia 2018 r., odmawiającej przyznania ubezpieczonej prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Ubezpieczona A. B. wniosła do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 1 kwietnia 2022 r., zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając naruszenie prawa materialnego, to jest: art. 12 i art. 13 ust. 2 w związku z art. 57 ust. 1 i w związku z art. 58 ust. 1 pkt 5 i ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a także naruszenie przepisów postępowania, to jest: art. 233 § 1 w związku z art. 278 § 1 i art. 286 k.p.c. oraz art. 386 § 1 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca powołała się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, które zawarła w pytaniu: czy w sytuacji, w której biegli lekarze sądowi, oceniając zdolność ubezpieczonego do pracy wydali w toku tego samego postępowania opinie o sprzecznych ze sobą wnioskach, rozstrzygający sprawę Sąd może w zakresie własnych kompetencji rozstrzygnąć te sprzeczności w sytuacji, gdy rozstrzygnięcie takie wymaga wiedzy specjalistycznej z zakresu medycyny?

W ocenie skarżącej, w sytuacji, jeżeli powołani w sprawie biegli lekarze orzekali w sposób sprzeczny o zdolności skarżącej do pracy, Sąd powinien usunąć te sprzeczności, korzystając z przepisów o prowadzeniu dowodów z opinii biegłych sądowych, a nie samodzielnie podejmować się oceny merytorycznej stanu zdrowia skarżącej w oparciu o wybrane przez siebie opinie. W takim wypadku dochodzi bowiem do ominięcia art. 278 § 1 k.p.c., a rozstrzygający sprawę Sąd przejmuje niejako kompetencję biegłego, do których wymagana jest wiedza specjalistyczna.

Ponadto zdaniem skarżącej, jej skarga jest w oczywisty sposób uzasadniona, ponieważ weryfikacja całego materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie wskazuje na daleko idące sprzeczności, które uniemożliwiają wydanie rozstrzygnięcia.

Sąd Apelacyjny oparł swoje rozstrzygnięcie właściwie wyłącznie na podstawie opinii biegłych sądowych, pomijając pozostały materiał dowodowy zgromadzony w sprawie, w tym zeznania świadków (również lekarzy, w tym leczących skarżącą), prywatne opinie lekarskie złożone przez skarżącą, dowody z przedłożonych w sprawie dokumentów, w końcu zeznania samej skarżącej w

charakterze strony. Sąd Apelacyjny, rozstrzygając, pominął więc, że opinia biegłego lekarza ortopedy o całkowitej niezdolności skarżącej do pracy była zbieżna z pozostałym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym, zaś to właśnie opinie biegłych lekarzy z zakresu genetyki klinicznej, psychiatry, neurochirurga, internisty i specjalisty medycyny pracy, były niespójne z pozostałym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Wypada również przypomnieć, że w przypadku powoływania się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, w uzasadnieniu wniosku (sporządzonym odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych) winno zostać sformułowane zagadnienie prawne oraz przedstawione argumenty prawne, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Zgodnie ze

stanowiskiem jednolicie wyrażanym w judykaturze, oznacza to w praktyce, że zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1996 r., II UR 5/96, OSNAPiUS 1997 nr 3, poz. 39 i postanowienie z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, nie sprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179), 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (a zatem poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, czy też z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468) zaskarżonego orzeczenia.

Natomiast zgodnie z utrwalonym stanowiskiem judykatury skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone tą skargą orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNAPiUS 2003 nr 18, poz. 437) i jest możliwe do przyjęcia tylko wówczas, gdy orzeczenie jest

niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami prawa (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 1963 r., II CZ 3/63, OSPiKA 1963 nr 11, poz. 286). Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia wyводу prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 oraz z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695). Innymi słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr 602638).

Zdaniem Sądu Najwyższego, oceniany w niniejszym postępowaniu wniosek skarżącej nie spełnia wyżej określonych kryteriów.

W pierwszej kolejności Sąd Najwyższy zauważa jednak, że skarżąca łączy występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego z przesłanką oczywistej zasadności skargi. Choć odrębnie sformułowane, oba przedstawione przez skarżącą problemy w istocie dotyczą bowiem kwestii wystąpienia w sprawie sprzecznych ze sobą opinii biegłych i sposobu (metody) eliminacji tych sprzeczności przez Sąd. Tymczasem, już tylko z samej przedstawionej wyżej istoty ustawowych przesłanek przedsądu, przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c., wynika, że co do zasady nie mogą one występować jednocześnie. Jeżeli bowiem w sprawie rzeczywiście występuje istotne zagadnienie prawne, od którego rozstrzygnięcia zależy wydanie prawidłowego orzeczenia co do istoty sprawy, to z natury rzeczy ewentualny błąd orzeczniczy popełniony przez Sąd drugiej instancji nie może mieć charakteru oczywistego i podstawowego. Skarga kasacyjna nie może być, z kolei, uznana za oczywiście uzasadnioną, jeżeli o występowaniu tej przesłanki miałyby świadczyć naruszenie przepisów prawa, których wykładnia nasuwa tak duże wątpliwości, iż konieczne jest ich wyjaśnienie przez Sąd

Najwyższy w ramach sformułowanego w tej sprawie zagadnienia prawnego (por. pośród wielu postanowienie Sadu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2011 r., II PK 247/10, LEX nr 1274964).

Ponadto Sąd Najwyższy podkreśla, że opinia biegłych, jak każdy dowód podlega krytycznej ocenie sądu (art. 233 § 1 k.p.c.). Sąd ma oczywiste, wynikające z art. 233 § 1 k.p.c., uprawnienie do oceny wiarygodności i mocy dowodów według własnego przekonania i jeżeli istnieją dwa dowody dotyczące tych samych okoliczności, różniące się między sobą istotną treścią, a jednocześnie przyjęcie jako podstawy ustaleń faktycznych ich obu jest niemożliwe z uwagi na istniejące między nimi sprzeczności, niedające się usunąć drogą logicznego rozumowania, sąd musi dokonać wyboru jednego z nich, co jednocześnie oznacza pozbawienie drugiego mocy i wiarygodności. Tak też się stało w rozpoznawanej sprawie. Wiarygodność i moc dowodowa opinii biegłego ortopedy została zakwestionowana przez Sąd Apelacyjny, który uznał, że są one lakoniczne, nie wskazują w sposób jasny i przekonywujący, w jakim stopniu doszło do naruszenia sprawności organizmu skarżącej, nie odnoszą się do 17- letniego okresu jej aktywności zawodowej, nie wskazują, w jaki sposób rozpoznawane przez biegłego schorzenie powoduje całkowitą utratę zdolności do pracy i to na stałe, nie wypowiadają się w zakresie możliwości odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Co więcej, pomimo stwierdzenia prawidłowości w zakresie badania przedmiotowego - biegły uznał, że ubezpieczona jest osobą całkowicie niezdolną do pracy na stałe. To - zdaniem Sądu drugiej instancji – sprawiło zaś, że opinie biegłego lekarza ortopedy nie mogły stanowić miarodajnej podstawy dla ostatecznego rozstrzygnięcia, gdyż były i nie uwzględniały istotnych w sprawie okoliczności. Natomiast opinie pozostałych biegłych lekarzy sądowych: z zakresu genetyki klinicznej, psychiatrii, neurochirurga, internisty i specjalisty medycyny pracy, Sąd Apelacyjny uznał za pełne, przejrzyste, wyczerpujące, sporządzone rzetelnie i fachowo.

Należy w związku z tym podkreślić, że sąd, który po przeprowadzeniu postępowania dowodowego ocenił wiarygodność i moc dowodów zgodnie z regułami określonymi w art. 233 § 1 k.p.c., nie ma obowiązku, mimo nie w pełni zgodnych opinii biegłych, powoływać nowych biegłych, tylko z tego powodu, że strona nie jest z danej opinii zadowolona i ją kwestionuje. Stanowisko, że potrzeba

powołania innego biegłego powinna wynikać z okoliczności sprawy, a nie z samego niezadowolenia strony z opinii, jest utrwalone w orzecznictwie. Ponadto Sąd Apelacyjny rozważył i ocenił wszystkie dowody przeprowadzone w sprawie i wyraźnie wskazał, na których dowodach się oparł i dlaczego innym odmówił mocy dowodowej. Ocena ta nie wykraczała poza ramy określone przez art. 233 § 1 k.p.c. Trzeba także podkreślić, że ostatecznie wezwanie biegłego w celu złożenia ustnych wyjaśnień do opinii uzależnione jest wyłącznie od decyzji sądu. Przy czym brak jest takiej potrzeby, gdy opinia jest jasna i kompletna, w pełni odnosi się do zagadnień będących jej przedmiotem, wnioski biegłego nie budzą wątpliwości w świetle zasad wiedzy oraz doświadczenia życiowego, a jednocześnie opinia została sporządzona w sposób umożliwiający prześledzenie, z punktu widzenia zasad wiedzy, doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania, analizy przez biegłego zagadnień będących przedmiotem opinii (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2011 r., IV CSK 551/10, LEX nr 1129153). Sąd nie jest obowiązany dążyć do sytuacji, w której opinia biegłych przekona strony sporu. Wystarczy zatem, że opinia jest przekonująca dla sądu, który wiążąco ocenia, czy biegli wyjaśnili wątpliwości zgłoszone przez stronę.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że skarżąca nie wykazała potrzeby poddania jej skargi kasacyjnej merytorycznemu rozpoznaniu. Dlatego, opierając się na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., a w odniesieniu do kosztów postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. oraz § 10 ust. 4 w związku z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, orzekł jak w sentencji postanowienia.

[SOP]

[ał]

